

Tarinoita ja legendoja Phra Thong -saarelta

Phra Thong -saari eli Koh Phra Thong käännettäisiin suomeksi Kultainen (Thong) Buddha (Phra) Saari (Koh). Nimi juontaa juurensa monista erilaisista legendoista ja tarinoista. Joidenkin tarinoiden mukaan saari on saanut nimensä Phra Saeng Tong nimisen nuoren mukaan, jolla oli epätavallisia kykyjä löytää ruokaa merestä. Koska saarella on runsaasti meren elämää, monet saaren osien nimistä liittyvät Saeng Tongiin. Esimerkiksi Lang Phra Saeng Riak Bplaa, muinainen kivialttari, joka kuuleman mukaan sijaitsi lähellä kasatuista kivistä muodostunutta mäkeä. Kyläläisten mukaan kivialttari oli paikka, jossa Saeng Tong lausui loitsun, jolla hän pystyi piirtämään kaloja saaren vesiin. Alttari on valitettavasti murentunut pölyksi ja kadonnut.

Monet kyläläisistä väittävät, että Kultainen Buddha Saari -nimen syy on piilotettuna luolaan, joka sijaitsee rantaa reunustavien lohkareiden mutkassa, jossakin Tung-Dapin ja Bak-Joken kylien välillä. Täysin pimeässä luolassa sijaitsee kultainen Buddha patsas. Toisesta paikkaa uskotaan löytyvän aarre, jossa on pyhä henki. Kyseisen hengen, joka tunnetaan nimellä Paw Dta Hin Gong tai Kivien Isä, uskotaan asuvan aarteen luona ja pitävän huolta Phra Thong -saaren asukkaista. Tarinoiden mukaan ulkopuoliset, jotka tulivat saarelle suorittamaan rituaaleja ja räjäyttämään luolan toiveenaan rikastua, katosivat tai kuolivat.

Toinen usein kerrottu legenda liittyy Khun Ta-Lehiin, joka voitaisiin kääntää Meren Jalo Henki (joillain alueella tähän henkeen viitataan nimellä Kon Haan, ja Moklenit käyttävät nimeä Chin Dtanoi). Khun Ta-Lehin uskotaan vartioivan Phra Thong -saarta ja sitä ympäröivää merta. Monet paikalliset kalastajat jatkavat perinnettä, jossa he käyvät osoittamassa kunnioitusta Khun TaLehille ennen kalastusretkiään, jotta henki pitäisi heidät turvassa ja takaisi runsaan saaliin.

Yhteisön historia

Oletetaan, että ensimmäiset Phra Thong-saarelta ruokaa ja turvaa etsineet ihmisryhmät olivat Mokenit ja Moklenit, jotka molemmat usein ankkuroivat veneensä saaren edustalle paetakseen myrskyjä ja muita meren vaaroja. Molemmilla ryhmillä on omassa kielessään nimet saarella ja sen ympäristössä sijaitseville paikoille ja maamerkeille. Esimerkiksi viereisellä Ra-saarella sijaitsevaa makean veden suistoa kutsutaan nimellä Aah-Ngan, nykypäivän Ta-Bpae-Yoi -kylää nimellä Da Dtang ja Bak-Joke kylää nimellä Ga Lan.

Moken- ja Moklen-ryhmät tulivat Phra Thongille ja sen ympäristöön etsimään merestä ruokaa: he sukelsivat hakemaan merikurkkuja ja äyriäisiä, tekivät ansoja kaloille ja käyttivät muita taitoja etsiessään ravintoa. He myös käyttivät saarta ja sen suojaa paikkana kuivata ja suolata kalaa. Sitä varastoitiin myöhempää käyttöä varten sekä vaihdettiin välttämättömiin tavaroihin kuten riisiin ja vaatteisiin. Edellisinä aikakausina molemmat ryhmät hyödynsivät yksinkertaisia työkaluja ruoan etsinnässä. Aluksi ruoan etsinnässä käytettiin vain paljaita käsiä, mutta siitä siirryttiin käsintehtyjen uimalasien käyttöön sukeltaessa sekä harpuunoiden käyttöön kalojen keihästämiseksi.

Usein luullaan, että Phra Thongilla oleilleet Moklenit saivat elantonsa ainoastaan merestä. Se saattaa olla totta nykyään, mutta aiemmin Moklenit kasvattivat myös riisiä kalastamisen lisäksi. Riisin kylväminen oli paljolti sidottu animistisiin uskomuksiin ja seremonioihin, kuten vanhimpaan riisiseremoniaan sekä muihin riitteihin, joissa kiitettiin riisiä sen eri viljelyvaiheissa: sadonkorjuun, kuorimisen ja jyvien paahtamisen aikana. Oli myös tyypillistä uhrata tahmeaa riisiä, kananlihaa, sian pää ja likööriä. Ensimmäiset ulkopuoliset asettautuivat Phra Thong -saarelle 2400-luvulla eaa. kasvavan tinakaivosteollisuuden vuoksi. Ensimmäiset ryhmät olivat kiinalaisia maahanmuuttajia Kho Kao - saarelta, Dta Gua Bpan alueelta sekä Ranongista ja Nakhon Si Thammaratin maakunnasta. Kun uudet tulokkaat löysivät rikkaita mineraalilähteitä, he kutsuivat perheenjäseniä ja ystäviä avuksi kaivostöihin. Perinteisesti kaivostöissä Phra Thongilla käytettiin, ja käytetään edelleen, kourua tai sulkua mineraalimalmin erottamiseksi hiekasta. Kaivostöissä mukana olleet ryhmät olivat Mokeneita, Mokleneita, thaimaalaisia ja kiinalaisia.

Ennen toisen maailmansodan alkua Phra Thongilla levisi tuhoisa isorokko, joka oli erityisen kuollettava Hang-Sungin yhteisössä ja Phra Thong -saaren sisämaan puolella sijaitsevalla Chatsaarella malmikaivoksissa. Monet kyläläisistä kuolivat tuolloin ja kaivostoiminta Chatsaarella lakkasi tuoden mukanaan ensimmäisen muuttoliikkeen pois saarelta. Toisen maailmansodan aikana saarella asuminen vaikeutui, koska ruoan ja muiden välttämättömyyksien hinnat nousivat ja monien kyläläisten piti alkaa kaivaa jamsseja ja muita metsän antimia välttääkseen nääntymisen. Sodan jälkeen kaivostoiminta elpyi ja kehittyi teknisesti. Jatkuvia myönnötyksiä tehtiin merikilpikonnien munien keräämiseen ja Mangrove-metsien hakkuuseen (puuhiileksi) liittyen.

Siispä kyläläiset saivat elantonsa merikilpikonnien munien keräämisestä ja isoimpien mangrovepuiden kaatamisesta. Sen jälkeen paikallisten elinkeinot ovat huomattavasti monipuolistuneet. Nykyään kyläläiset ovat mukana krillin keräämisessä katkaraputahnan valmistusta varten, rapujen pyydystämisessä, kookos- ja cashew-pähkinätarhojen hoitamisessa sekä kalastuksessa, jossa käytetään kehittyneempiä välineitä kuten kalmariansoja sekä katkarapuja kalatrooleja.

Tsunami: legendat ja vaistot, jotka auttoivat Surinin Mokeneita selviytymään

Nykyään on laajasti tiedossa, että Surin-saaren Mokenit onnistuivat pakenemaan ennen joulukuun 2004 tsunamia, kiitos heidän 7-kerroksisesta aallosta kertovan muinaisen legendansa. Legendan mukaan Cleun Yak Gin Khon eli Iso Ihmissyöjä Aalto peittää maapallon siivotakseen maan. Kun Moken-ryhmän vanhimmat katselivat merelle joulukuun aamuna ja huomasivat epätavallisen vedenpinnan laskun ja isot, rantaan valkoisina vaahtopäinä lyövät aallot, he tajusivat vaaran. Hälytys alkoi ja kaikkia kyläläisiä neuvottiin kiipeämään korkeimmalle kukkulalle. Monet nuorista Mokeneista olivat vesillä pitkähäntäveneillään kuljettamassa turisteja eri kohteisiin. Vaikka suurin osa nuoremmasta sukupolvesta ei tuntenut legendaa, heillä oli vuosien kokemus mereltä ja siihen liittyen kehittyneet vaistot. Kun nämä nuoret miehet näkivät meren epätavallisen käytöksen, he kiirehtivät kauas rannasta paetakseen aavistamaansa aaltoa ja sitä seuraavia virtoja. Moken-kylä Surin-saarella tuhoutui kokonaan vuoden 2004 tsunamissa, mutta kyläläiset pääsivät pian takaisin jaloilleen ja rakensivat kylänsä uudelleen. Yksikään Moken-ryhmän jäsenistä ei kuollut tsunamissa.

Phra Thong -saari ja tsunamin aiheuttamat tuhot

Tung Dapin kylässä 15 taloa, koulu, kahden opettajan talot ja yhteisön kokoussali tuhoutuivat tsunamissa. 22 kyläläistä ja viisi turistia kuoli. Ta-Bpae-Yoin kylä itäisen sijaintinsa ansiosta säästyi tsunamin kuolettavimmilta ja tuhoisimmilta voimilta. Tulvat ja valtavat virrat kuitenkin tuhosivat lähes kaikki kalastusalukset ja -tarvikkeet sekä kalankasvatusaltaat. Bak Joken kylä kärsi pahasti tsunamista ja pyyhkiytyi lähes kokonaan pois, koska saari sijaitsee saaren luoteiskärjessä. 85 taloa, koulu, julkinen terveystakeskus, temppeli, opettajien talot ja yhteisön kokoussali tuhoutuivat. 75 ihmistä kuoli, mukaan lukien 10 joiden ruumiita ei koskaan löydetty. Kuolleiden ja kadonneiden joukossa oli kaksi munkkia, opettaja ja 9 lasta.

Osa Moken-kyläläisistä Phra Thong -saarella kertoo tarinaa vanhasta shamaanista, joka kuoli 90-vuotiaana, noin viisi päivää ennen tsunamia. Ennen kuolemaansa shamaani oli kuuleman mukaan varoittanut sukulaisiaan hyökyaallosta. Valitettavasti kukaan ei ottanut hänen varoitustaan tosissaan. Sekä Mokeneilla että Mokleneilla on ”Boh Lao, Bpu Loi” eli Hao-saaren liittyvä legenda. Legendan mukaan jättiläismäinen aalto nousi merestä ja maapallolle tuli tulva. Tulvassa hukkuneet muuttuivat merikilpikonniksi ja merilehmiksi. Vain ihmiset, jotka olivat tarpeeksi vahvoja kiipeämään Hao-saaren huipulle, selvisivät, sillä se oli ainut paikka maailmassa, jonne aalto ei yltänyt. Selviytyjien keskuudessa oli jatkuvia konflikteja ja väkivaltaa oikeudesta asua Hao-saaren huipulla. Sanotaan, että saaren kivipohjassa oli luonnollinen rako, jota käytettiin harppuunoiden takomiseen kalojen keihästystä ja eläinten metsästystä varten. Kun tulvavedet väistyivät, selviytyjät jakaantuivat eri suuntiin. Mokenien ja Moklenien tarinan mukaan Hao-saari on yksi nykyisistä Phra Thong -saaren saariryhmän saarista.

Maaperään sidottu toimeentulo

Suurin osa Phra Thong -saaren maaperästä on hiekkaa, minkä takia maatalouspotentiaali on rajoittunutta. Saaren maaperään sidottu toimeentulon tuoja on tinamalmi, joka houkuttelee ulkopuolisia saarelle. Kaivostyöläiset käyttävät erilaisia välineitä ja tekniikoita tinamalmin louhimiseen: puisia sulkuja, maahan kaivettuja kouruja ja myöhemmin käyttöön otettuja mekaanisia pumppuja. Tinamalmia louhitaan sekä virallisilta tinamalmi kaivoksista että rannoilta ja mangrovemetsistä. Kirje, joka vahvistaa Phra Thong -saaren menneisyyden tinamalmin louhintakeskuksena, on alueella matkustaneen valtion virkamiehen lähettämä ja se on kirjattu vuodelta 2452 eaa.: ”Veneemme nosti ankkurit Ranongin jokisuulahdelta ja seurasimme rantaviivaa Dta Gua Bpa -joen suulle. Joki on älyttömän kaunis ja joka mutkan takana on uusi näkymä. Kaksi vuotta nousee joen rannoilta taivasta kohti ja meri on täynnä saaria. Joillain näistä saarista, kun Phra Thong -saarella, on tinamalmikaivoksia...”

Phra Thongin maatalouspotentiaali on rajoittunutta, mutta rahakasvit ovat menestyneet saarella. Esimerkiksi Moklen-kyläläisten istuttamat riisiviljelmät ja viime aikoina ulkopuolisten mukana saarelle rantautuneet kookos- ja cashew-pähkinäviljelmät ovat onnistuneet. Suurin osa saaren asukkaista istutti puut luonnonmukaisesti ilman keinolannoitteita tai -kastelua ja myi sadon paikallisille välittäjille tai Kuraburiin. Phra Thongilla kasvaa edelleen myös suuri määrä syötäviä kasveja, joita paikalliset käyttävät ravintolisänä. Saarella kasvaa paljon erilaisia sieniä kuten Pak Waan (suoraan käännettynä Makea Lehti) ja Pak Guum, kapris jne. Lisäksi aiemmin kyläläiset metsästäivät sambarhirviä ja pieniä eläimiä kuten musankeja, jaavanmakakeja ja siilejä. Paikalliset löytävät edelleen villihunajaa aina kuukalenterin seitsemännestä kuukaudesta yhdeksänteen.